

Posudek oponenta disertační práce Mgr. et. MgA. Lenky Kerdové
“Pražská meziválečná architektura německy mluvících architektů”
předkládané v roce 2020 na Ústavu pro dějiny umění FF UK v Praze

I. Stručná charakteristika práce

Disertační práce se zabývá pražskou meziválečnou architekturou, kterou produkovala vrstva německy mluvících architektů v tehdejší Československu. Struktura práce je rozdělena do tří základních vrstev, které zachycují danou problematiku z protilehlých fenoménů určujících tvorbu německých architektů v Praze. V první vrstvě doktorandka vyhodnotila sociologickou, politickou a národnostní situaci v Praze, v druhé se zabývala dílem vybraných architektů, ve třetí zařadila jejich dílo do širšího evropského kontextu.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Předložená práce splňuje všechny aspekty doktorské práce. Má logickou strukturu, je dobře propracována a metodologicky správně uchopená. Jde o výbornou práci založenou na pečlivém zpracování pramenné základny.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

Doktorandka uchopila poměrně složitou problematiku německých architektů v Československé republice v meziválečné době velmi zajímavě a zároveň přehledně, což není vůbec samozřejmé, protože tato kapitola „českého“ umění a architektury má stále svá bílá místa a také své obtíže definovatelné kategorie. To ostatně autorka ukázala ve svém textu na základě prozkoumání a interpretace široké pramenné základny jak v českých tak i zahraničních archivech. Velmi pozitivně hodnotím zasazení architektonické produkce sledovaných autorů do širšího evropského kontextu nejen na základě stylového rozboru ale také na základě osobních vazeb. Přesvědčivě ukázala, že ačkoli německá architektura v tehdejší Československu neměla tak široké teoretické zázemí jako měla česká vrstva avantgardní architektury, byla pevně ukotvena v širších souvislostech evropské architektury. V zásadě této práci nelze nic podstatného vytknout, proto následující poznámky mají spíše doporučující charakter k další práci a zároveň jsou příležitostí k debatě. Zajímalo by mě, zda doktorandka zvažovala zařadit do kontextu vývoje německé architektury také Brno, neboť by to mohla být zajímavá příležitost ke srovnání vývoje architektonické produkce v Praze v rámci tehdejšího Československa. Další poznámka směřuje k případové studii o Rudolfu Hildebrandovi. V textu jsou zmíněna jména jeho klientů rodiny Ritter a Schedlbauerových. Vilu pro Dr. Ritter v Chomutově autorka uvedla. Pokud bude doktorandka uvažovat o vydání práce, mohu doporučit její pozornosti jeho realizaci pro bratry Schedlbauerovi, pro které postavil R. Hildebrand nájemní dům v Ústí nad Labem s krásným portálem. K diskuzi je také autorství eskomptní banky v Ústí nad Labem, kterou považuji za práci Karla Jaraye, který podepsal tyto plány, ostatně z textu doktorandky vyplývá, že v době projektování a realizace této budovy stále v Praze aktivně působil. A poslední poznámku k slovní polemice, kterou vyvolal F. Lehmann svým článkem. Zde je třeba vzít v úvahu, že to byla polovina dvacátých let a v české architektuře tehdy dozníval tzv. národní sloh (rondokubismus), takže Lehmannova kritika by se dala zpětně brát jako částečně oprávněná, nemluvě o tom, že tento proud architektury se dostával pod tlak i ze strany české progresivní architektonické avantgardy.

Jak jsem již, ovšem psal. Tyto poznámky mají spíše doporučující charakter a jsou k odborné debatě nad detaily.

1. Struktura argumentace.

Zde není příliš mnoho, co vytknout, domnívám se, že práce má logickou strukturu, je přehledná, argumentace sleduje původní záměr. Domnívám se, že autorka dosáhla deklarovaného cíle.

2. Formální úroveň práce

Práce s poznámkovým aparátem je v pořádku. Práce je graficky přehledná a uspořádaná včetně rozsáhlé fotografické dokumentace. Vzhledem k letošním problémům jsem neměl z pochopitelných důvodů k dispozici tištěnou verzi a v elektronické verzi se nezobrazily některé náhledy, což ovšem přičítám problému konverze do digitálního prostředí. Jediná věc, která mě trochu mrzí, je to, že závěrečný přehled literatury není uspořádán abecedně.

3. Práce s prameny či s materiálem

Práce doktorandky jak se sekundárními, tak s primárními zdroji byla zcela v pořádku. Odpovídala jak metodologii, tak jejím vlastním cílům, které si v práci položila. Interpretace na základě jejich zjištění byla relevantní.

4. Vlastní přínos

Ačkoli se autorka disertační práce zabývala v české uměnovědné literatuře už zavedenými jmény, domnívám se, že celkový koncept její práce je inovativní, zejména tam, kde dokázala vytěžit pramennou základnu a poukázat na nové souvislosti a poznatky dané problematiky.

IV. Dotazy k obhajobě

Byla pro vaši práci relevantní role brněnské architektury a německé techniky ve srovnání s pražským prostředím, a pokud ne, proč?

Jak byste zařadila stylově práci pražských německých architektů do kontextu vývoje architektury první poloviny 20. století?

V. Závěr

Téma disertační práce považuji výborně a detailně zpracované. Výsledky a interpretace pramenů jsou zcela relevantní a v mnohém objevné.

Předložená disertační práce splňuje požadavky kladené na disertační práci, a proto ji doporučuji k obhajobě a předběžně ji klasifikuji jako prospěla.

26. 9. 2020 doc. PhDr. Tomáš Pavlíček, Ph.D.